

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Värmlands län

MOTPART

Hans Morten Bredstu, 19691202-1372

Ombud: Biträdande jurist Kristin Skeppsby

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 5 juli 2021 i mål nr 301-20, se bilaga A

SAKEN

Förbud att ha hand om djur

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Länsstyrelsen i Värmlands läns beslut.

YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen i Värmlands län yrkar att kammarrätten ska upphäva förvaltningsrättens dom och fastställa länsstyrelsens beslut avseende djurförbud för Hans Morten Bredstu. Länsstyrelsen anför följande.

De huvudsakliga omständigheterna som ligger till grund för djurförbudet är allvarliga brister i djurhållningen på gården Flokerud för vilken Hans Morten Bredstu varit ansvarig. Angående omständigheterna kring djurhållningen hänvisas till vad som anförs i kammarrättens mål nr 4125-21 angående omhändertagande av samtliga nötkreatur på gården.

Det har inte kommit fram att torkan 2018 och nederbörden 2019 fått så allvarliga konsekvenser att Hans Morten Bredstu på grund av detta varit förhindrad att fullgöra sina skyldigheter enligt djurskyddslagstiftningen. De åtgärder han kunnat vidta för att mildra konsekvenserna har varken varit orimligt kostsamma eller särskilt svåra att utföra.

Omständigheterna är sådana att det uppenbart föreligger krav på beslut om djurförbud. Det saknas också skäl att anta annat än att de brister som länsstyrelsen lagt till grund för beslutet kommer att upprepas.

Hans Morten Bredstu anser att överklagandet ska avslås och anför följande.

Han drev tidigare Solhem AMHM AB i konkurs (Solhem) som han äger tillsammans med sin syster. Han har fram till länsstyrelsens beslut om omhändertagande stått för den dagliga hanteringen av djuren. Driften bestod i dikalvsproduktion. Han har under flera års tid varit med i Gård och Djurhälsans NÖT PLUS där de arbetat strategiskt och förebyggande i hälsofrågor samt hade årliga gårdsbesök där besättningen analyserades utifrån hälsostatus och produktionsdata. Verksamheten var även med i projektet utgångsdjur under sju års tid samt i det pilotprojekt som drevs innan projektet sjösattes.

Det är fråga om fina djur som är i gott hull och med god fettansättning. Djuren har under flertalet år funnits med i ett utgångsprojekt och det var endast på grund av ändrad bolagsstruktur som Solhem föll ur projektet. Han har varit hårt drabbad av torkan 2018 och en sämre skörd 2019. Markerna har påverkats extremt negativt av torkan 2018 genom nedbetning, torka och överbeläggning samt därefter av extrem nederbörd under hösten 2019. Djuren har med anledning av en extremt blöt höst 2019 blivit smutsigare än annars och på de betongplattor där djuren utfordras har därmed ofta ansamlats ett vattenlager eftersom vattnet inte har hunnit rinna undan. Några

av djuren var under vintern 2018/2019 i lite sämre hull med anledning av det bristfälliga betet och näringsfattiga fodret som blev resultatet av torkan 2018 men han har då vidtagit flera åtgärder, lånat pengar och anlitat foderrådgivare för att komma tillrätta med detta. I mars 2019 var alla djur i bra hull och har därefter så varit.

Från sommaren 2018 till september 2019 har Jordbruksverket varit tydligt i sina vägledningar och uppmanat tillsynsmyndigheten att i stället för förelägganden ge lantbrukarna råd och stötta dem i den situation som följt med torkan. Det ska också betonas att han årligen haft kontroller från länsstyrelsen där inga anmärkningar har konstaterats.

Kammarrätten har hållit muntlig förhandling. Vittnesförhör har på Hans Morten Bredstus begäran hållits med Sture Larsson.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Det som kammarrätten ska ta ställning till är om förhållandena på Flokeruds gård och de förelägganden som riktats mot djurhållningen där ska leda till att Hans Morten Bredstu meddelas ett förbud att ta hand om hov- och klövbärande djur.

Länsstyrelsen ska enligt 9 kap. 1 § 3 och 4 djurskyddslagen (2018:1192) meddela djurförbud för den som inte följer ett föreläggande om djurskydd från länsstyrelsen om föreläggandet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Djurförbud ska även meddelas den som varit föremål för upprepade förelägganden om djurskydd och ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt. Enligt andra stycket samma bestämmelse ska förbud inte meddelas, om det är sannolikt att den omständighet som annars ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas.

Hans Morten Bredstu har sedan lång tid tillbaka och i olika bolagsformer bedrivit nötkreaturshållning på Flokeruds gård. Länsstyrelsen har under 2019 riktat fem förelägganden mot djurhållningen på gården och Hans Morten Bredstu har varit ansvarig för djurhållningen vid tidpunkten för samtliga förelägganden.

Kammarrätten har denna dag i mål om omhändertagande av nötkreaturen på gården (mål nr 4125-21) funnit att de förelägganden som riktats mot djurhållningen innehållit flera punkter som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, samt att flera av punkterna inte följts. Hans Morten Bredstu har vidare varit föremål för upprepade förelägganden avseende allvarliga brister. Ett djurförbud är därför befogat från djurskyddssynpunkt. Med hänsyn till att det rör sig om upprepade brister är det dessutom sannolikt att bristerna kommer att upprepas om djurförbud inte meddelas. Det finns därför anledning att meddela Hans Morten Bredstu djurförbud för hov- och klövbärande djur. Förvaltningsrättens dom ska därmed upphävas och länsstyrelsens beslut fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Åsa Ståhl

Maria Fröberg

Ingela Hofvander
referent

/Nora Hollender

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD****DOM**
2021-07-05
Meddelad i KarlstadMål nr
301-20**KLAGANDE**

Hans Morten Bredstu, 19691202-1372

Ombud: Biträdande jurist Kristin Skeppsby, Advokaterna i Jönköping

MOTPART

Länsstyrelsen i Värmlands län

ÖVERKLAGADE BESLUT

Länsstyrelsen Värmland

Beslut 2020-01-13, diariernr 282-11578-2019 och 282-11579-2019

SAKEN

Djurförbud

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut om djurförbud.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) beslutade den 13 januari 2020 att meddela Hans Morten Bredstu och Anne Mette Bredstu förbud att ha hand om hov- och klövbärande djur. Som skäl för beslutet anfördes bl.a. följande. Hans Morten Bredstu och Anne Mette Bredstu uppfyller kriterierna för djurförbud enligt 9 kap. 1 § första stycket punkt 3, genom att de inte följt föreläggandena daterade den 7 oktober och 8 november 2019. Båda föreläggandena är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt och omfattar bl.a. krav på att tillse att samtliga djur ges tillräckligt med tillsyn och att de ska ha tillgång till rena och torra liggytor som ger en god termisk komfort. Hans Morten Bredstu och Anne Mette Bredstu uppfyller även kriterierna för djurförbud enligt 9 kap. 1 § punkt 4, genom att de vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut om förelägganden, Hans Morten Bredstu som ansvarig för djurhållningen av nötkreatur och de båda som ansvariga företrädare för de bolag och det dödsbo som ägt djurbesättningen under aktuell tid. Under 2019 har sammanlagt fem förelägganden utfärdats rörande brister som konstaterats i samband med kontroll av den aktuella djurhållningen. Det innebär att djuren inte hållits och skötts enligt flera grundläggande hur djur ska hanteras, hållas och skötas. Därtill har ett föreläggande som rör livsmedelshanteringen i samband med primärproduktionen beslutats. När det gäller bedömning av om det är sannolikt att de omständigheter som ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas, har i förarbetena (prop. 2017/18:147 s. 222) angetts att det endast i ett fåtal fall kan anses vara uppenbart att ett upprepande av brister i djuromsorgen inte kommer att inträffa. Det har funnits anmärkningar sedan åtminstone 2010 på djurhållningen, vilket lett till återkommande inspektioner och totalt sex förelägganden, varav fem under 2019. Utöver ovanstående har länsstyrelsen denna dag beslutat att omhänderta samtliga nötkreatur. Även det som framkommer vid den kontroll som genomförts av Solhem AMHM AB:s (Solhem) primärproduktion av livsmedel förstärker bilden av att den djurhållning som drivs av

bolaget i olika avseenden inte följer lagstiftningens krav. Förutom att det kan leda till ett djurlidande kan det i slutändan även leda till att livsmedel som kommer ut på marknaden inte är säkra. Hans Morten Bredstu och Anne Mette Bredstu har visat att de inte klarar av att ansvara för djurens dagliga tillsyn och skötsel. I begreppet tillsyn och skötsel ingår handlingsplikt. Handlingsplikt gäller även för den, som i Anne Mette Bredstus fall, inte direkt deltar i den dagliga skötseln av djuren. Trots upprepade tillsägelser och förelägganden under åren har nötkreaturshållningen ur djurskyddssynpunkt över tid inte hållits på en godtagbar nivå. Mot bakgrund härav bedömer länsstyrelsen att det finns risk att omständigheter som ska leda till djurförbud kommer att upprepas. Hans Morten Bredstu och Anne Mette Bredstu ska beläggas med förbud att ha hand om djur. Arten och omfattning av bristerna talar för att förbudet inte ska tidsbegränsas. De allvarliga brister som konstaterats genom åren har omfattat nötkreaturbesättningen. Gällande fjäderfäbesättningen har inte några brister av allvarligare karaktär konstaterats. Djurförbuden ska därför begränsas till att omfatta hov- och klövbärande djur. Hans Morten Bredstus och Anne Mette Bredstus begäran om att få avge ett slutligt yttrande, först när begäran om överflyttning av tillsyns- och kontrollansvar till annan länsstyrelse slutligt avgjorts, får anses utgöra en begäran om anstånd. Av djurskyddsskäl anser länsstyrelsen att det som anförts inte utgör skäl att medge förlängd yttrandetid. Länsstyrelsen anser inte heller att det framförts sådana omständigheter att det finns skäl att flytta över ansvaret för djurskyddskontrollen till annat län.

YRKANDEN M.M.

Hans Morten Bredstu yrkar att djurförbudet ska upphävas. Han yrkar vidare inhibition och anför sammanfattningsvis följande. Djurhälsoveterinär Elöd Szanto vid Gård och Djurhälsan var på plats den 7 januari 2020 och besiktigade samtliga djur med sin kollega djurhälsoveterinär Erika Geijer. Det konstaterades att samtliga djur var i bra hull, att det genom åren varit

god kalvhälsa, väldigt få slakterianmärkningar som skulle indikera några brister i djurhanteringen utan att de anmärkningar som varit mestadels varit betesrelaterade parasiter som är svåra att göra något åt, m.m. Veterinärutlåtandet ger stöd för att djuren för närvarande inte är utsatta för något lidande eller att de i övrigt är vanvårdade. Hans granne har gått in som driftsledare. Tidigare anställda, som kan gården och är otroligt djurkunniga, har kommit tillbaka. De anställda som var där våren 2019 och fram till årsskiftet har inte haft samma kunskande som ordinarie anställda. Den 16 januari 2020 var en distriktsveterinär med för att gå igenom djuren. Även grannen var med på plats och enligt uppgift från honom fann veterinären inga djur att anmärka på. Han var tidigt med i projektet utgångsdjur från 2014. Med anledning av länsstyrelsens förslag till beslut om omhändertagande och djurförbud medgavs inte bolaget delaktighet i projektet året 2019/2020. Tidigare år har samtliga djur utom ungdjuren och kalvarna varit med i projektet. Ungdjuren och kalvarna hålls nära gården och har där tillgång till ligghallar. Flera upphalmade liggytor har nu iordningställts för djuren som går med utgång.

Länsstyrelsen vidhåller sitt beslut och anför i huvudsak följande. I djurskyddslagen lämnas utrymme att avstå från att meddela djurförbud även om det förekommit brister som medfört lidande för djur. Det gäller om det är sannolikt att de omständigheter som ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas. Det har inte framkommit något som motsäger länsstyrelsens bedömning. Det ska även beaktas att det huvudsakliga syftet med ett djurförbud är att förhindra att brister upprepas framgent för att därigenom förhindra ett framtida lidande för djur. Med anledning av de förhållanden som rått under lång tid och med hänsyn till att de djur som tills nyligen funnits i Hans Morten Bredstus vård numera är omhändertagna kan Hans Morten Bredstu inte ges möjlighet att på nytt hålla djur. De åtgärder som beskrivs ha utförts sedan den 2 januari 2020 ändrar inte länsstyrelsens bedömning.

Hans Morten Bredstu tillägger bl.a. följande. Han äger tillsammans med sin syster aktiebolaget Solhem i vilken djurhållningen bedrivs. Han har fram till länsstyrelsens beslut drivit verksamheten och stått för all hantering av djuren. Nu sköter en granne driften såsom driftledare på gården. Verksamheten består av integrerad dikalvsproduktion och är sedan flera år med i Gård och Djurhälsans NÖT PLUS. Verksamheten har även under flera års tid varit med i projektet "Utegångsdjur". Hans förtroende för länsstyrelsen har påverkats rejält efter att han fått ta del av en mejlkonversation mellan länsstyrelsen och Jordbruksverket och han uppfattar sig som dömd på förhand. Hans djurhållning har av grannar under flera års tid varit utsatt för anmälningar. Det har dock vid flera av de kontroller länsstyrelsen vidtagit inte förekommit några brister varför anmälningarna har ansetts obefogade. Det har således under 2013 till 2018 varit i stort sett ett besök årligen där länsstyrelsen konstaterat att det inte förelegat några brister. Sommaren 2018 var en svår tid för många bönder med hänsyn till torkan. Många erhöll svår foderbrist, inte bara genom att de erhöll extremt dåliga skördar utan de nödgades utfodra djuren även under sommarens betesdrift då torkan gjorde att betena inte genererade tillräckligt med mat. Många importerade foder med varierande resultat. Utöver detta ökade slaktköerna vilket innebar att bönder inte hade möjlighet att minska sina besättningar. I stället stod många med överbeläggning i kombination med foderbrist. Han har sen flera år slaktat på Sörby Slakteri. Runt midsommar 2018 informerade slakteriet om att slaktanmälningarna sköt i höjden och att han istället borde leverera till Dalsjöfors slakteri. Han försökte under sommaren att kontakta Dalsjöfors men det var oerhört svårt att få kontakt då många insåg problematiken som sommarens torka skulle göra på slaktköerna så Sörby slakt hjälpte honom till slut att slaktanmäla 200 nötkreatur den 11 augusti 2018, med start för leverans någon gång i januari 2019. I februari 2019 fick han låna 2,5 miljoner kr av banken för att kunna köpa in mat till djuren och efter det såg han resultat på de djur som tappat i hull att de började lägga på sig ordentligt igen, vilket

även framgår av länsstyrelsens kontrollrapport. Efter leveransen den 3 januari 2019 hade han alltså 140 slaktfärdiga nötkreatur kvar av de 200 han anmälde den 11 augusti 2018, dvs betydligt fler djur än han önskade och dessutom i ett läge när torkan gett foderbrist över hela landet. Vid kontrollen den 5 september 2019 framgick att djuren var i fint hull. Han var i kontakt med både Scan, Dalbergs och Närke men alla hade kö till mars/april 2019. Den 27 mars 2019 mejlade han även länsstyrelsen med anledning av de problem han upplevde efter torkan. Han hänvisade då till Jordbruksverkets kompletterande vägledning med anledning av torkan i vilken Jordbruksverket framhåller vikten vid att länsstyrelsen lägger än mer vikt vid sin rådgivande roll och ger information till lantbrukarna och att för det fall att de ändå anser att ett föreläggande krävs enbart förelägga om sådana punkter som lantbrukaren rent faktiskt kan efterkomma. Trots Jordbruksverkets vägledning har länsstyrelsen meddelat förelägganden. Dessa berör i huvudsak frågor som är direkt kopplade till resultatet av torkan, dvs slaktköerna som orsakat överbeläggning. Någon rådgivning som Jordbruksverkets vägledning framhåller har han inte erhållit. Hösten 2019 anmälde han ytterligare 28 tjurar. Därefter kom omhändertagandet och djurförbudet och han har inte haft möjlighet att leverera. Med anledning av sitt omhändertagande sökte länsstyrelsen dispens för att alltså hålla vissa av djuren som utgångsdjur. Med anledning av detta har veterinär Carolin Lundqvist skrivit ett intyg där det framgår att de kviigor och tjurar som hålls som utgångsdjur enligt hennes bedömning är lämpliga att hållas som utgångsdjur utan ligghall. Kviigorna är i gott hull och tjurarna har gott till acceptabelt hull. Sedan han delgavs omhändertagandebeslutet har länsstyrelsen, via en granne till honom, som ställt upp som driftsledare, haft hand om djurhållningen på gården. Trots detta förekommer ändå vissa synpunkter från veterinären avseende att tjurarna bör erbjudas torr ströad ligghall då vissa är smutsiga på lår och under buken och att vattenkaret står olämpligt. Detta visar på svårigheterna att i detta klimat som varit under hösten och alltså fortgår med mildt väder

hålla utegångsdjur så att ingen smuts uppstår på djuren, att det är torrt i markerna och att placering av utfodringsplats och vattenkar blir korrekt utifrån alla tillsynsorgans önskemål. Även distriktsveterinär Katarina Rönnqvist har varit ute på plats efter länsstyrelsens omhändertagande. Den information han erhållit är att hon inte ansåg att det fanns grund för ett omhändertagande utan att samtliga djur var i bra hull och att förhållandena på plats var helt normala för årstiden och väderleken. De kalvar som inte var märkta har märkts, de vuxna individer som tappat en öronbricka har erhållit en kompletteringsbricka och de vuxna individer som tappat båda öronbrickorna har via CDB kunnat identifieras och har på så sätt erhållit två nya öronbrickor även de. Detta arbete skedde innan länsstyrelsens beslut om djurförbud. Ungdjuren och kalvarna hålls nära gården och har där tillgång till ligghallar. Flera upphalmade liggytor har nu iordningställts för djuren som går med utgång. I början av oktober var Gård & Djurhälsan ute och gjorde en kontroll med anledning av deras ansökan och hade då inga synpunkter men beslutet fattas av Jordbruksverket så ansökan skickades dit för beslut.

Länsstyrelsen vidhåller sin inställning och tillägger bl.a. följande. De förelägganden som har meddelats är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Bristerna har pågått under lång tid, orsakat lidande för djuren och innebär risk för allvarliga konsekvenser från djurskyddssynpunkt om föreläggandena inte följs. Den mailkonversation som hänvisas till har skett mellan Jordbruksverket och en annan enhet på länsstyrelsen och har inte bäring på beslutet om djurförbud. Några av de anmälningar som inkommit har varit obefogade men länsstyrelsen har i samband med flertalet anmälningar från allmänheten och vid planerade kontroller konstaterat en mängd allvarliga brister. Därtill kan tilläggas att bristerna pågått under lång tid. Huvuddelen av de brister som framkom under 2019 har inte någonting med torkan 2018 att göra. Länsstyrelsen vill understryka att det är djurhållarens ansvar att vidta de åtgärder som situationen och förutsättningarna kräver. Oavsett tidigare respektive innevarande års väderförhållanden är det aldrig acceptabelt

att låta djur svälta eller hållas i en undermålig miljö som innebär att de blir kraftigt nedsmutsade, nedkylda och sjuka/skadade. Exempelvis kan man se till att djuren inte blir betäckta för att på så sätt inte öka djurbesättningen. I yttersta nödfall kan djur behöva nödslaktas för att undvika svält om fodret inte räcker till. Veterinärintyget från den 16 januari 2020 från veterinär Carolin Lundqvist, är upprättat efter den tidpunkt som länsstyrelsen tog över skötseln och tillsynen över djuren i samband med omhändertagandet. Syftet med veterinärintyget var att få dispens för de två djurgrupper som hölls utan tillgång till ligghall. Intyget omfattar endast två mindre djurgrupper och det går därmed inte utifrån intyget att bedöma hur tillståndet är för hela besättningen. Av veterinärintyget framgår att de två djurgrupperna, utifrån de förutsättningar som fanns, kunde hållas utan tillgång till ligghall. Länsstyrelsen fick, med stöd av veterinärintyget dispens av Jordbruksverket för att hålla djuren i hagarna till dess att de kan avyttras. De brister som påtalades i veterinärintyget gällande gruppen med tjurar är sådana brister som länsstyrelsen tidigare påtalat, vilket innebär att de uppstod innan länsstyrelsen omhändertog djuren den 13 januari 2020, se exempelvis föreläggandet den 8 november 2019. Länsstyrelsen åtgärdade bristerna och fick därför dispens för att hålla djuren utan tillgång till ligghall i de aktuella hagarna. Veterinärintyget från Elöd Szanto den 7 januari 2020 är, så som det förstås, upprättat med anledning av den tjänst benämnd ”Nöt plus” som Gård och Djurhälsan erbjuder och där Elöd Szanto är anställd. Intyget styrker de förhållanden som länsstyrelsen uppmärksammat vid flera kontroller och som pågått sedan 2010. Den information som uppges ha lämnats av veterinär Katarina Rönnkvist har inte styrkts. Det kan däremot påtalas att länsstyrelsen inte anmärkt på djurens hull i de två senaste föreläggandena.

Hans Morten Bredstu tillägger bl.a. följande. För att ett djurförbud ska anses vara befogat från djurskyddssynpunkt bör överträdelserna ha viss allvarlighetsgrad och som huvudregel också ha skett under senare tid och i relativt nära anslutning till varandra. I detta fall är det fina djur som är i gott hull

men som med anledning av en extremt blöt höst har varit smutsiga. Överträdelser som ligger flera år tillbaka i tiden eller sker med flera års mellanrum bör normalt inte medföra att ett djurförbud kan anses vara befogat från djurskyddssynpunkt. Det kan inte konstateras annat än att bristerna har med torkan att göra. Det är inte så enkelt att lösningen ligger i att inte betäcka djuren. Djuren går dräktiga i 283 dagar varför många av kvigorna och korna redan var betäckta när konsekvensen av torkan stod klar. De efterkommande slaktköerna var ett direkt resultat av torkan då många lantbrukare såg sig tvungna att slakta betydligt fler djur än vad de planerat. Nödslakt är inte heller det en enkel lösning. I detta fall hade han en lantbrukare som redan under sommaren fick börja fodra med det foder som djuren skulle ha under vintern, som fick skördar som var ungefär en fjärdedel mot ett normalår som dels skulle räcka längre på grund att tidigare start av utfordring och till fler djur på grund av slaktköerna, som försökte köpa in det foder som gick men på grund av torkan fanns inte mycket foder att köpa och priserna sattes där efter, som fick likviditetsbrist dels på grund av dyra foderinköp dels på grund av att han inte fick iväg djur till slakt och där han först i februari 2019 erhöll ett lån från banken så att han kunde köpa in ytterligare foder.

Nödslakt genererar inte några inkomster utan är enbart en kostnad för lantbrukaren. Finns inte ekonomin till ytterligare foderköp finns den inte heller till kadavertransport. Lantbrukare nödgas då att försöka laga efter läge, vilket vid ett sådant extremläge som sommaren 2018 genererade inte alltid är görbart på det sätt man som lantbrukare önskar. Självklart är det inte acceptabelt att låta djur svälta och det har inte heller varit tal om utsvultna djur. Det foder som skördades 2018 var dels betydligt mindre skörd, dels lägre näringsinnehåll. Han tog självklart de påpekanden som länsstyrelsen gjorde i januari avseende djurens hull på största allvar. Han hade kontakt med både foderrådgivare och LRF. Det ska också anmärkas att Mats Pettersson från LRF inte kunde se några avmagrade djur i samband med hans besök i den 20 mars 2019. Alternativet hade annars i detta läge varit att sätta företaget i konkurs. I sin vägledning skriver Jordbruksverket att ”vid avvikelser som

konstateras vid länsstyrelsernas djurskyddskontroller, och som har en klar koppling till torkan, bör djurhållarens möjligheter att påverka/förändra situationen beaktas, utifrån en prövning i varje enskilt ärende”. Även om veterinärintyget den 16 januari 2020 endast omfattar två mindre djurgrupper är det trots allt två av de djurgrupper som länsstyrelsen haft synpunkter på. Veterinärintyg från Katarina Rönnkvist har inte kunnat lämnas trots att ett sådant intyg utlovats. Innan han hann få ett intyg fick Katarina Rönnkvist tydliga instruktioner av sin chef att inte ha någon kontakt med honom då djuren omhändertagits av länsstyrelsen. Länsstyrelsen valde därefter att inte efterfråga något intyg från Katarina Rönnkvist trots att hon varit ute och behandlat djur och gått igenom besättningen efter det att länsstyrelsen omhändertagit djuren. En månad efter att länsstyrelsen omhändertagit djuren upptäckte länsstyrelsen en ko som hade blivit halt. Tre dagar tidigare hade länsstyrelsen gått igenom alla djuren och då var inga djur halta. Trots detta erhöles inga instruktioner från länsstyrelsen om att ställa kon i sjukbox när de upptäckte att hon var halt och veterinär kontaktades inte av länsstyrelsen förrän dagen därpå då den kon och ytterligare en som stod under behandling istället fick avlivas. Än mer anmärkningsvärt är det tillfället i samband med ett av länsstyrelsens tillsynsbesök då han önskade tillkalla veterinär omgående då två kalvar hade erhållit ändtarmsframfall sedan föregående tillsynsrunda men inte fick göra detta för länsstyrelsens handläggare förrän deras tillsynsbesök var avslutat i slutet av dagen. Vid ett tillfälle avseende de två kalvar med ändtarmsframfall som nämns har han uppgett att han hade ett liknande fall några dagar innan på en annan kalv, varpå länsstyrelsen i kontrollrapporten framfört att han uppgett att den kalv som hade ändtarmsframfall gått några dagar med detta, men det var således inte korrekt. Han hade omgående avlivat den kalven. De två kalvar som fått ändtarmsframfall vid länsstyrelsens besök bedömde han att en veterinär kunde behandla men det fick avvaktas till länsstyrelsen var klar med sitt besök då han omgående ringde veterinär. Länsstyrelsen vägrade sedan att korrigera kontrollrapporterna. Länsstyrelsen har vid genomförandet av omhändertagandet avslutat det hela

med att avliva 16 djur som varit i fullgott skick men som hade fel individnummer i öronbrickan. De var märkta med nummerbricka, så de hade rätt landsbeteckning (SE) och produktionsplatsnummer, men de hade, i samband med att de fått nya brickor då de slitit av tidigare, erhållit fel individnummer. Det var dock uppenbart vilket nummer de skulle ha haft och de kunde identifieras individuellt varför det inte fanns någon risk avseende djurets spårbarhet och därmed ingen risk avseende djurhälsan eller livsmedelssäkerheten.

De djur som fanns på Flokeruds gård i samband med omhändertagandet var alla i gott hull. Länsstyrelsen vidgår detta. När det gäller utegångsdjur är just hullet en avgörande parameter. Djur som har gott hull och tillgång till foder fryser inte. I samband med kontrollen den 21 mars 2019 var en rådgivare på Hushållningssällskapet i Skara med och av hans anteckningar framgår att länsstyrelsen vid kontrollen av en av utehagarna uppgett att djuren kan gå på bergen runt omkring och bredvid ätplattan, något som den vid den senare kontrollen under hösten 2019 anför inte är acceptabelt. Den 9 september 2019, dvs. enbart 4 dagar efter kontrollen den 5 september 2019, har han skickat bilder till länsstyrelsen avseende nötdjuren att han grusat upp den körväg som länsstyrelsen anmärkt på. Länsstyrelsen har anfört att beslut om utegångsprojektet fattades den 2 december 2019. Det ska dock anmärkas att han löpande under hösten haft en dialog med Jordbruksverket avseende bolagets delaktighet i utegångsprojektet och att de synpunkter som framförts i samband med Gård & Djurhälsans anslutningsbesök åtgärdats.

Länsstyrelsen tillägger bl.a. följande. Kriterierna för djurförbud enligt punkterna 3 och 4 är uppfyllda. För att ett djurförbud ska anses vara befogat från djurskyddssynpunkt ska de överträdelser som läggs till grund för ett djurförbud enligt punkten 4 ha skett under senare tid och ligga i relativt nära anslutning till varandra (se prop. 217/18:147 s. 338). Länsstyrelsen har vid prövning av djurförbudet enligt denna punkt tagit hänsyn till de fem

förelägganden som samtliga är upprättade under 2019. Vidare har i djurskyddslagen lämnats utrymme för att avstå från att meddela djurförbud, även om det förekommit brister som medfört lidande för djur. Det gäller om det är sannolikt att de omständigheter som ska leda till djurförbud att inte kommer att upprepas. För att kunna göra en sådan bedömning kan hänsyn även tas till omständigheter som legat längre bakåt i tiden. Aktuellt lagrum er inte heller utrymme för länsstyrelsen att avstå från förbud eller att avvakta med ett sådant på den grunden att djurhållaren inte agerat på djurlidande utifrån ekonomiska aspekter eller riskerar återkrav av EU-stöd. Länsstyrelsen har inte noterat brister gällande djurens hull i de två förelägganden som ligger till grund för djurförbudet enligt punkten 3. Däremot ingår denna brist i två av de fem förelägganden som lagts till grund för djurförbudet enligt punkten 4. Den torra sommaren 2018 är sannolikt en bidragande orsak till de brister som noterades gällande djurens hullstatus vid kontrollen den 18 januari 2019. Dock ingår i tillsyn och skötsel av djur handlingsplikt. Missförhållanden kan inte godtas på grund av väder eller andra omständigheter. Det är alltid djurhållarens ansvar att se till att djur i deras vård tas om hand och inte utsätts för lidande och när så krävs som sista utväg låta nödslakta dem, allt i syfte att undvika djurlidande. Eftersom djuren vid kontrollen i januari 2019 var mycket under normalhull borde Hans Morten Bredstu ha uppmärksammat detta tidigare och agerat långt innan länsstyrelsens påpekande, exempelvis genom att minska antalet djur till en sådan nivå som det finns tillgång till foder för. Det kan noteras att den foderstatsberäkning som framtagits av Hushållningssällskapet är upprättad först den 26 mars 2019, dvs. drygt två månader efter att länsstyrelsen konstaterat att djuren var magra. Vidare kan konstateras att Hans Morten Bredstu fortsatt låtit djur betäckas, även efter det att konsekvensen av torkan stått klar. Ur djurskyddssynpunkt kan djur betäckas om det finns goda förutsättningar ifråga om foder och resurser att sköta djuren, vilket inte har förelegat i detta fall. Hans Morten Bredstu borde därför sett till att djuren hölls åtskilda så att de inte

kunnat betäckas under den tid då konsekvenserna av torkan stod klar. Länsstyrelsen anser inte att de övriga brister som under lång tid har uppmärksamrats i djurhållningen både före, under och efter sommaren 2018 kan försvaras genom att hänvisa till förhållandena under sommaren 2018.

Hull är en av många parametrar av betydelse för att djur ska kunna hålla sig varma. Andra viktiga parametrar är att det finns skydd mot väder och vind, att djuren har en fungerande hårrem (till exempel som är ren och inte angripen av ohyra), tillgång till torra och rena liggplatser samt att hårt belastade markytor är dränerade och hårdgjorda eller har naturligt motsvarande funktion. För samtliga ovan redovisade parametrar har brister vid ett flertal tillfällen konstaterats och förelägganden utfärdats. Vad gäller långa slaktköer och utebliven leverans till slakteri kan följande konstateras. I samband med det möte som hölls på länsstyrelsen den 15 januari 2020 efter önskemål från Hans Morten Bredstu tillsammans med en representant från det slakteri Hans Morten Bredstu anlitar framkom att det under 2018 var längre slaktköer än vanligt på grund av torkan. Slakteriets representant uppgav dock att det varit mycket problematiskt att hämta slaktdjur hos Hans Morten Bredstu. Vid leveranserna har de djur som skulle hämtas inte varit ihopsamlade vilket lett till mycket långa lastningstider. Detta i kombination med att Hans Morten Bredstu har varit mycket svår att få tag i har gjort att slakteriet inte hämtat djur i den omfattning som de velat. Länsstyrelsen har beaktat Jordbruksverkets vägledning i samband med de förelägganden som utfärdats. Hans Morten Bredstu har överklagat alla förelägganden och domstol har i samtliga fall avslagit överklagandena. Därmed får de åtgärder som länsstyrelsen förelagt om anses vara proportionerliga i förhållande till de brister som framkommit och att Hans Morten Bredstu haft faktiskt möjlighet att vidta de åtgärder som krävts i enlighet med vad som anges i vägledningen. Det kan påtalas att förvaltningsrätten den 15 oktober 2019 (mål nr 1506-+19 och 1507-19) i samband med prövningen av föreläggandet från den 7 mars 2019 bedömt att det som anförts om torkan 2018 inte är skäl för att upphäva föreläggandet. Angående den felaktiga texten i en kontrollrapport

som Hans Morten Bredstu inte anser sig har fått korrigerad har länsstyrelsen gjort en rättelse. Tjänsteanteckningen har expedierats till Hans Morten Bredstu. Vad som i övrigt anförs i yttrandet avser händelser/omständigheter som inträffat efter beslutet om djurförbud, varför de inte ska läggas till grund för prövningen av djurförbud.

Hans Morten Bredstu tillägger bl.a. följande. Han har reagerat innan januari 2019. Han har sökt få tag på foder och haft ett flertal bankkontakter för att försöka få till ett lån för att kunna köpa in mer foder. Utöver foderrådgivningen i mars 2019 gjordes även en tidigare av Gård & Djurhälsan. Vid det tillfället hade han lyckats köpa in bra foder till sina djur. Han hade således under hela hösten 2018 och framåt arbetat på alla plan för att hantera situationen. Det kan konstateras att Gård & Djurhälsan/Jordbruksverket ansett det skydd som finns i hagarna som tillräckligt eftersom han varit med i utgångsprojektet under så många år och det enda som förändrats är bolagsformen. Han har inte erhållit någon tjänsteanteckning om rättelse. Det framgår inte på vilket sätt länsstyrelsen har beaktat Jordbruksverkets vägledning med anledning av torkan. Vägledningen ska beaktas på så sätt att föreläggande m.m. helst ska undvikas och att det istället ska ges en gedigen rådgivning från länsstyrelsen för att söka bistå lantbrukarna i den svåra situationen. Om inte de problem han haft av torkan inte ska klassas som ett sådant ärende som Jordbruksverket tänkt ska gälla för undantag djurskyddskontroller kan man undra vad som ska gälla.

SKÄL FÖR AVGÖRANDET

Enligt 9 kap. 1 § djurskyddslagen ska länsstyrelsen meddela förbud att ha hand om djur (djurförbud) för den som

1. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur,
2. har misshandlat ett djur,

3. inte följer ett beslut som en kontrollmyndighet har meddelat enligt 8 kap. 9 § om beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt
4. har varit föremål för upprepade beslut enligt 8 kap. 9 § om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt,
5. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller
6. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till brott enligt 10 kap. 1 – 5 §§, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt.

Djurförbud ska dock inte beslutas om det är sannolikt att den omständighet som annars ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas. Av förarbetena framgår att bestämmelsen har ändrats jämfört med i den äldre djurskyddslagen för att möjliggöra en mer proportionerlig avvägning mellan intresset av att skydda djur från missförhållanden och intresset av att begränsa inskränkningar i enskildas rättigheter (prop. 2017/18:147 s. 222).

Ett djurförbud enligt 1 § får avse alla djurslag eller begränsas till ett eller flera djurslag. Ett djurförbud får också avse förbud att ha hand om fler än ett visst antal djur. Ett djurförbud får även avse andra begränsningar i rätten att ha hand om djur. Ett djurförbud kan gälla för en viss tid eller tills vidare. Länsstyrelsen ska upphäva djurförbudet om det inte längre behövs.

Förvaltningsrättens bedömning

Utredningen visar att det förekommit brister i djurhållningen, vilket föranlett anmärkningar på denna sedan 2010. Totalt har sex förelägganden meddelats, varav fem under 2019. Föreläggandena har avsett bl.a. tillgång till torra och rena liggytor, daglig tillsyn, att sjuka och skadade djur ska tas om hand, tillräcklig tillgång till foder för att kunna uppnå och hålla normalhull

och att ytor vid utfodringsplatser ska hållas i sådant skick att djuren kan äta och dricka utan att bli förorenade eller blöta. Då Hans Morten Bredstu varit föremål för upprepade förelägganden är förutsättningarna för att meddela djurförbud i och för sig uppfyllda, om inte undantagsregeln är tillämplig.

Det kan konstateras att det under sommaren 2018 rådde en extrem torka och att det under hösten 2019 var ovanligt regnigt med upp till 50 % mer nederbörd än vanligt. En djurhållare har visserligen ett ansvar för djurhållningen även under svårare förhållanden. De omständigheter, samt de svårigheter som Hans Morten Bredstu redogjort för som en följd av dessa omständigheter, bl.a. att få djur till slakt och därmed kunna minska besättningen, samt foderbrist, kan det enligt förvaltningsrättens mening inte bortses från när det gäller frågan om djurförbud ska meddelas eller inte. De framstår snarare som rimliga förklaringar till de brister som konstaterats i djurhållningen. Sammantaget anser förvaltningsrätten mot denna bakgrund och mot vad som i övrigt framkommit i utredningen, bl.a. de veterinärintyg Hans Morten Bredstu åberopat, att det får anses sannolikt att de brister som legat till grund för beslutet om djurförbud inte kommer att upprepas och inte var av allvarligare art. Med ett bättre samarbete mellan Länsstyrelsen och Hans Morten Bredstu hade problemen gått att lösa. Det finns därmed inte förutsättningar för ett djurförbud. Överklagandet ska därför bifallas och beslutet om djurförbud upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. För information om hur man överklagar, se bilaga (FR-03).

Leif Johansson
Rådman

I avgörande har även deltagit nämndemännen Siv Palmgren, Anders Lycketeg och Helena Örbom. Enhälligt.

Föredragande har varit Lars Överström

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.